

و گاز کشور به ارزش سالانه ۱۸۰ میلیارد دلار می‌توان اوضاع را از بعد رفاه مادی و مصرف کالا و خدمات بسیار برتر از دوران طلایی اقتصاد دانست، اگر انفجار فساد مالی-اداری بدنه فربه دولت را که مانند بختک بر اقتصاد بخش خصوصی سایه افکنده، اگر ورشکستگی صنایع اشتغالزا یکی پس از دیگری، اگر نابودی ذخایر آبی کشور، اگر بیکاری دختران و پسران دانشگاه دیده و اگر آسیب‌های اجتماعی حاصل از نومیدی جوانان تحصیلکرده و روی آوردن ایشان به اعتیاد، ولگردی، سرگرمی‌های مخرب و بیپه‌ده زیستی و یا مهاجرت به خارج را پایانی قابل قبول بر تمدن سه هزار ساله ایران زمین بدانیم.

پانوشت:

[۱]- تأکید نگارنده مقاله حاضر بر این کلمه است.

[۲]- <https://www.statista.com/statistics/change-in-opec-۲۶۲۸۵۸/>

[۳]- <http://don.geddis.org/bets/peakoil/eia-doe-۱۹۶۰-۱۹۶۰-۲۰۰۶.html>

آویخته شد. دوران "دروازه تمدن بزرگ" برای معماران آن به دوران جهنم فرار از کشور و آوارگی تبدیل شد. ولی متأسفانه تکنوکراتهای جدید که در دوران دانشجویی خود فقط زرق و برق "دروازه تمدن بزرگ" را از پایین شاهد بودند، هنوز که هنوز است در جستجوی "تمدن بزرگ" سرگردانند و هر روز از نو بیپه‌ده می‌کوشند که مگر این دروازه را با همان کلید زنگ زده بگشایند. حقیر سعادت آن را داشتم که در سال ۱۳۵۳ به عنوان مدیر صادرات شرکت ارج، گذر از دوران طلایی اقتصاد به دوران "دروازه تمدن بزرگ" را شاهد باشم. شرح مفصل این ماجرا را در یادداشتی تحت عنوان "فرو پاشی ارج" در هفته نامه تجارت فردا شماره ۱۸۱ خرداد ماه ۹۵ منتشر کرده‌ام.

در چهل و پنج سالی که از پایان دوران طلایی اقتصاد ایران می‌گذرد علیرغم دو برابر شدن جمعیت، بیسودی ریشه کن شد. رفاه عمومی چه در بخش مسکن و لوازم منزل، چه در بخش کالاهای مصرفی، چه در بخش بهداشت و درمان بهبود یافت. تحصیلات دانشگاهی به حق مسلم آحاد ملت تبدیل شد. اکنون در پناه برداشت روزانه معادل ۹ میلیون بشکه از منابع نفت

جدول ۱- مقایسه ارزش نفت برداشت شده در دوران تمدن بزرگ و دوران طلایی

دوره	سال شمسی	سال میلادی	قیمت هر بشکه نفت (دلار)	میزان برداشت نفت (میلیون بشکه در روز)	میزان برداشت نفت (میلیون بشکه در سال)	کل ارزش نفت استخراج شده (میلیون دلار)	هزینه استخراج هر بشکه نفت (دلار)	کل هزینه استخراج نفت (میلیون دلار)	خالص ارزش نفت استخراج شده (میلیون دلار)
دوران طلایی	۱۳۴۰	۱۹۶۱	۱.۵۷	۱.۲۰۰	۴۳۸	۶۸۸	۱.۱۰	۴۸۲	۲۰.۶
	۱۳۴۱	۱۹۶۲	۱.۵۲	۱.۳۳۰	۴۸۵	۷۳۸	۱.۱۰	۵۳۴	۲۰.۴
	۱۳۴۲	۱۹۶۳	۱.۵۰	۱.۴۹۰	۵۴۴	۸۱۶	۱.۱۰	۵۹۸	۲۱.۸
	۱۳۴۳	۱۹۶۴	۱.۴۵	۱.۷۱۰	۶۲۴	۹۰۵	۱.۱۵	۷۱۸	۱۸.۷
	۱۳۴۴	۱۹۶۵	۱.۴۲	۱.۹۱۰	۶۹۷	۹۹۰	۱.۱۵	۸۰۲	۱۸.۸
	۱۳۴۵	۱۹۶۶	۱.۳۶	۲.۱۳۰	۷۷۷	۱,۰۵۷	۱.۱۵	۸۹۴	۱۶.۳
	۱۳۴۶	۱۹۶۷	۱.۳۳	۲.۶۰۰	۹۴۹	۱,۲۶۲	۱.۱۵	۱,۰۹۱	۱۷.۱
	۱۳۴۷	۱۹۶۸	۱.۳۲	۲.۸۴۰	۱,۰۳۷	۱,۳۶۸	۱.۲۰	۱,۲۴۴	۱۲.۴
	۱۳۴۸	۱۹۶۹	۱.۲۷	۳.۳۸۰	۱,۲۳۴	۱,۵۶۷	۱.۲۰	۱,۴۸۰	۸.۶
	۱۳۴۹	۱۹۷۰	۱.۲۱	۳.۸۳۰	۱,۳۹۸	۱,۶۹۲	۱.۲۰	۱,۶۷۸	۱.۴
۱,۱۰۸ متوسط ده سال (دوران طلایی)									۱۵۶
دوران تمدن بزرگ	۱۳۵۳	۱۹۷۴	۱۱.۰۰	۶.۰۲۰	۲,۱۹۷	۲۴,۱۷۰	۱.۶۰	۳,۵۱۶	۲۰,۶۵۵
	۱۳۵۴	۱۹۷۵	۱۰.۴۳	۵.۳۵۰	۱,۹۵۳	۲۰,۳۶۷	۱.۶۵	۳,۲۲۲	۱۷,۱۴۵
	۱۳۵۵	۱۹۷۶	۱۱.۶۰	۵.۸۸۰	۲,۱۴۶	۲۴,۸۹۶	۱.۷۰	۳,۶۴۹	۲۱,۲۴۷
	۱۳۵۶	۱۹۷۷	۱۲.۵۰	۵.۶۶۰	۲,۰۶۶	۲۵,۸۲۴	۱.۷۵	۳,۶۱۵	۲۲,۲۰۸
	۱۳۵۷	۱۹۷۸	۱۲.۷۹	۵.۲۴۰	۱,۹۱۳	۲۴,۴۶۲	۱.۸۰	۳,۴۴۳	۲۱,۰۱۹
۲۳,۹۴۴ متوسط پنج سال (دوران تمدن بزرگ)									۲۰,۴۵۵
			نسبت ارزش نفت برداشت شده در			۲۲:۱ (ناخالص)		۱۳۱:۱ (خالص)	
دوران تمدن بزرگ به دوران طلایی									